Çevre Bilincine Sahip Ö?retmen Nitelikleri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çevre Bilincine Sahip Ö?retmen Nitelikleri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18445

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çevre Bilincine Sahip Ö?retmen Nitelikleri Ölçe?i (CB?ÖNÖ), ö?retmenlerin çevreye yönelik bilgi, tutum, davran?? ve pedagojik yeterliliklerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? psikometrik bir araçt?r. 2010 y?l?nda Ören ve arkada?lar? taraf?ndan geli?tirilen bu ölçek, ö?retmenlerin yaln?zca çevre sorunlar?na dair bilgi düzeylerini de?il, ayn? zamanda bu bilinci günlük ya?am pratiklerine ve mesleki uygulamalar?na nas?l entegre ettiklerini de?erlendirmeyi hedefler. Ölçek, dört alt boyuttan olu?makta olup, yüksek iç tutarl?l?k ve güvenirlik de?erleri sergilemektedir. Bu çal??ma, çevre e?itiminin kalitesini art?rmay? hedefleyen ara?t?rmac?lar ve e?itim planlamac?lar? için önemli bir kaynak sa?lamaktad?r.

Ölçe?in temel amac?, çevre bilincine sahip bir ö?retmende bulunmas? gereken nitelikleri çok boyutlu bir yap?da ortaya koymakt?r. Ölçe?in geli?tirilmesi sürecinde yap?lan faktör analizi, yap?n?n dört ana bile?en etraf?nda topland???n? göstermi?tir: Sosyal Aktivite ve ??birli?i, Uygulama ve Model Olma, Günlük Ya?amla ?li?kilendirme ve Tutum ve Bilinçlendirme.

Anahtar Kelimeler

Çevre Bilincine Sahip Ö?retmen Nitelikleri Ölçe?i, **Çevre E?itimi**, **Ö?retmen Nitelikleri**, **Çevre Bilinci**, **Geçerlik**, **Güvenirlik**, **Faktör Analizi**.

Yazarlar

Fatma ?a?maz Ören, Gülten K?y?c?, Emine Erdo?mu?, Öznur Sevinç S.

Amaç

Çevre Bilincine Sahip Ö?retmen Nitelikleri Ölçe?i, ö?retmenlerin çevre bilincine sahip olma düzeylerini ve bu bilinci ö?rencilerine aktarabilme yeterliliklerini sistematik olarak ölçmek amac?yla geli?tirilmi?tir. Ölçek, ö?retmenlerin çevreye yönelik tutumlar?n?, uygulamaya dönük becerilerini ve sosyal sorumluluklar?n? de?erlendirerek, çevre e?itimindeki potansiyel eksikliklerin belirlenmesine yard?mc? olmay? amaçlamaktad?r.

Bu ölçe?in birincil amac?, çevre e?itimi alan?nda yap?lan ara?t?rmalara standart ve güvenilir bir ölçüm arac? sa?lamakt?r. Ayr?ca, ö?retmen yeti?tirme programlar?n?n çevre bilinci bile?enlerinin etkinli?ini de?erlendirmede kullan?labilecek de?erli bir araç sunar.

Yap?

Ölçek, ö?retmenlerin çevre bilincini dört temel yap?sal faktör alt?nda inceleyen çok boyutlu bir yap?ya sahiptir. Bu yap?, ö?retmenlerin teorik bilgi ve tutumlar?n?n ötesinde, bu bilgiyi davran??a

ARABPSYCHOLOGY.COM

ve e?itime nas?l dönü?türdüklerini kapsamaktad?r. Ölçek toplam 27 maddeden olu?maktad?r.

Yap?y? olu?turan dört faktör ?unlard?r:

Sosyal Aktivite ve ??birli?i: Ö?retmenlerin çevresel konularda sosyal aktivitelere kat?l?m?n? ve ö?rencilerle i?birli?i yapmas?n? içeren 9 maddeden olu?ur.
Uygulama ve Model Olma: Ö?retmenlerin çevre dostu davran??lar? günlük ya?amlar?nda uygulamas?n? ve ö?rencilerine model olmas?n? içeren 9 maddeden olu?ur.
Günlük Ya?amla ?li?kilendirme: Çevre konular?n? disiplinler aras? bir yakla??mla günlük ya?amla ili?kilendirme yetene?ini ölçen 5 maddeden olu?ur.
Tutum ve Bilinçlendirme: Ö?rencilerde olumlu çevresel tutumlar geli?tirmeye ve onlar? bilinçlendirmeye yönelik pedagojik çabalar? içeren 4 maddeden olu?ur.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, temel bile?enler analizi yöntemiyle incelenmi?tir. Yap?lan faktör analizi sonucunda ölçe?in 27 madde ve 4 faktörlü bir yap? sergiledi?i tespit edilmi?tir. Bu dört faktörlü yap?, toplam varyans?n yakla??k %54'ünü aç?klamaktad?r, bu da ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ba?ar?l? bir ?ekilde temsil etti?ini göstermektedir.

Geçerlik çal??malar? kapsam?nda, ölçek maddelerinin ay?rt edicili?ini test etmek amac?yla, toplam puanlara göre alt %27 ve üst %27'lik gruplar olu?turulmu?tur. Bu gruplar?n madde ortalama puanlar? aras?ndaki fark, ili?kisiz t-testi ile incelenmi? ve tüm t de?erleri istatistiksel olarak anlaml? bulunmu?tur. Bu sonuçlar, ölçek maddelerinin, ölçülen nitelik aç?s?ndan yüksek ve dü?ük düzeydeki ö?retmenleri ba?ar?l? bir ?ekilde ay?rabildi?ini kan?tlamaktad?r.

Güvenirlik

Çevre Bilincine Sahip Ö?retmen Nitelikleri Ölçe?i'nin güvenirlik analizleri, madde-toplam korelasyonu, iç tutarl?l?k ve iki yar? test yöntemleri kullan?larak kapsaml? bir ?ekilde yap?lm??t?r. Ölçe?in iç tutarl?l???n? gösteren yayg?n kullan?lan **Cronbach Alfa** güvenirlik katsay?s? oldukça yüksek olup, 0.94 olarak hesaplanm??t?r. Bu de?er, ölçe?in maddelerinin birbiriyle tutarl? oldu?unu ve ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir.

Madde-toplam korelasyonlar? .48 ile .68 aras?nda de?i?mektedir, bu da her bir maddenin ölçe?in genel puan?na önemli katk? sa?lad???n? ve yap?sal bütünlü?ü destekledi?ini göstermektedir. Ayr?ca, iki yar? test güvenirli?i, **Spearman Brown formülü** kullan?larak hesaplanm??t?r. Toplam puan için elde edilen Spearman Brown korelasyon de?erleri .90 ve .87 olup, bu sonuçlar da ölçe?in yüksek düzeyde güvenirlik ta??d???n? teyit etmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal geçerli?ini belirlemek amac?yla yap?lan aç?mlay?c? faktör analizi, 27 maddenin dört farkl? faktör alt?nda topland???n? ortaya koymu?tur. Bu faktörler, çevre bilincine sahip bir ö?retmenin sahip olmas? gereken dört temel nitelik alan?n? temsil etmektedir.

Faktör da??l?m? ve aç?klanan varyans bilgileri a?a??daki gibidir:

Faktör 1: Sosyal Aktivite ve ??birli?i (9 madde)
Faktör 2: Uygulama ve Model Olma (9 madde)
Faktör 3: Günlük Ya?amla ?li?kilendirme (5 madde)
Faktör 4: Tutum ve Bilinçlendirme (4 madde)

27 maddelik bu yap?, toplam varyans?n %54'ünü aç?klamaktad?r. Bu oran, sosyal bilimler alan?nda geli?tirilen çok faktörlü bir ölçek için yeterince güçlü bir aç?klay?c?l??a i?aret etmektedir. Faktörlerin isimlendirilmesi, her bir faktörde yer alan maddelerin içeriklerinin dikkatli bir ?ekilde incelenmesi sonucunda yap?lm??t?r.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Geli?tirme (Developmental/Original Scale)

Format: 5'li Likert Ölçe?i (1=hiçbir zaman - 5=her zaman)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Ö?retmenler (Teachers)

Age Group: Yeti?kin (Adult)

Population Details: Çevre e?itimi veren veya bu alanda yetkinlikleri ölçülmek istenen ö?retmenler.

Test Methodology: Öz Bildirim (Self-Report) ölçe?i.

Anahtar Kelimeler

Çevre Bilinci, **Ö?retmen Yeterlilikleri**, **E?itim Psikolojisi**, **Geri Dönü?üm**, **?ç Tutarl?l?k**, **Spearman Brown**, **?nönü Üniversitesi**.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Affiliation Email addresses: fsasmaz@gmail.com

Correspondence Address: Fatma ?a?maz Ören (Sorumlu Yazar)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2010 y?l?nda yay?nlanm??t?r. Kullan?m izinleri ve ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar Fatma ?a?maz Ören ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. ?leti?im e-posta adresi: **fsasmaz@gmail.com**.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi ?u adresten indirilebilir: cevre-bilincine-sahip-ogretmen-nitelikleri-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Ören, F. ?., K?y?c?, G., Erdo?mu?, E. ve Sevinç, Ö. S. (2010). Çevre Bilincine Sahip Ö?retmen Nitelikleri Ölçe?i: Geçerlik ve Güvenirlik Çal??mas?. *?nönü Üniversitesi E?itim Fakültesi Dergisi*, *11*(1), 133-152.

Makalenin orijinal ba?lant?s?: efdergi.inonu.edu.tr

Çevre Bilincine Sahip Ö?retmen Nitelikleri Ölçe?i Maddeleri

Ölçek Toplam?: 4 alt boyut ve 27 madde

Sosyal Aktivite ve ??birli?i (9 m): Ö?rencilerinin çevreye yönelik hobiler geli?tirmelerine yard?mc? olmas?
Uygulama ve Model Olma (9 m): Ya?am?nda geri dönü?üm uygulamalar?na yer vermesi
Günlük Ya?amla ?li?kilendirme (5 m): Çevreyle ilgili uygulamalar?nda disiplinler aras? ili?ki kurmas?
Tutum ve Bilinçlendirme (4 m): Ö?rencilerine a?aç dikmenin önemini kavratmas?

ARABPSYCHOLOGY.COM